

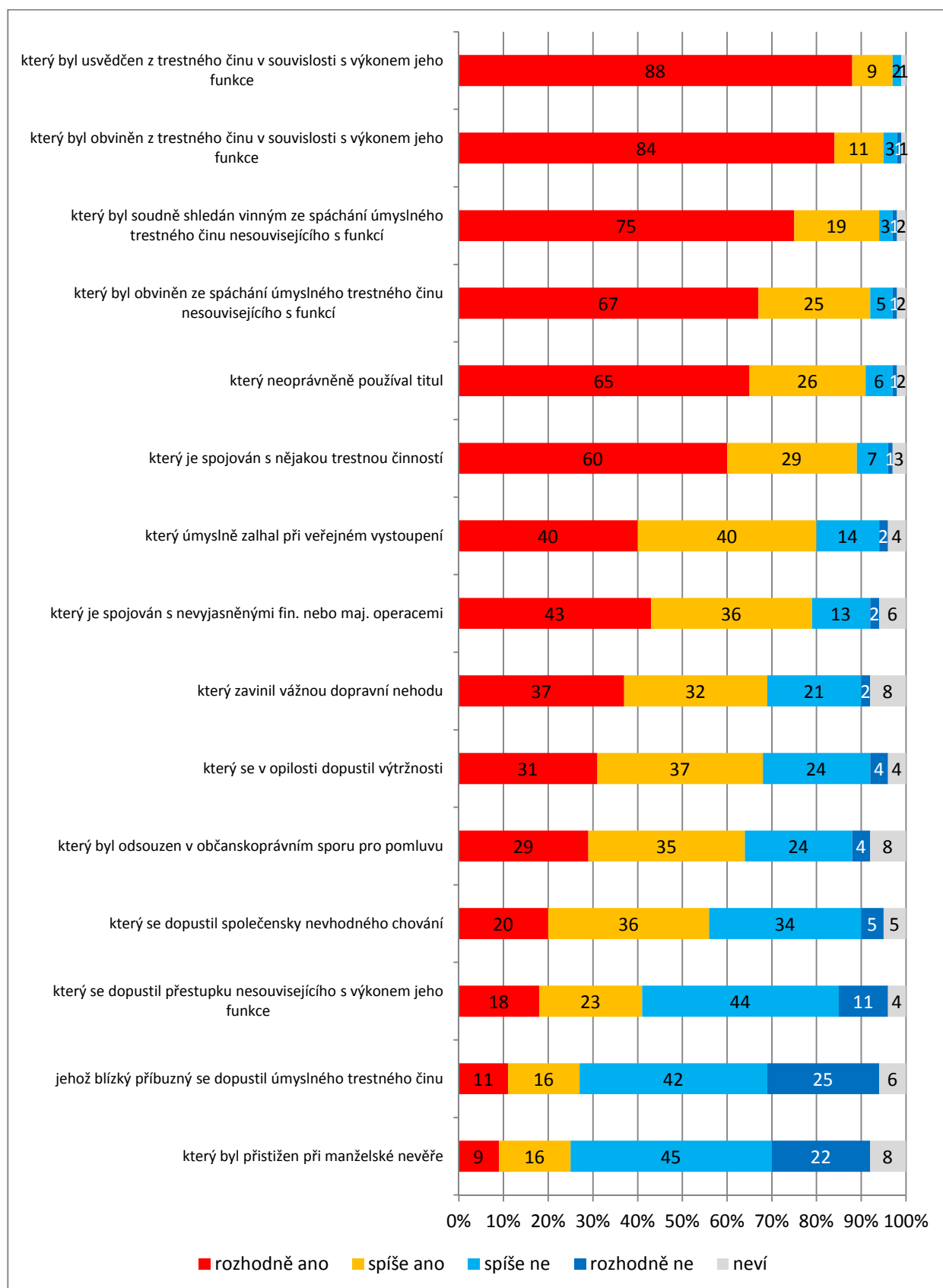
Veřejnost o důvodech k odstoupení politiků z funkce – březen 2015

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v15-03</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>2. – 9. 3. 2015</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1045</i>
Počet tazatelů:	<i>242</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace rozhovorů PAPI a CAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PS.19</i>
Zveřejněno dne:	<i>13. dubna 2015</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V březnu Centrum pro výzkum veřejného mínění zjišťovalo, jak obyvatelé ČR pohlížejí na různé situace, jež mohou být důvodem pro to, aby veřejný činitel či politik, který se v nich ocitne, odstoupil ze své funkce¹.

¹ Otázka: „V minulosti se objevila řada případů, kdy někteří čelní politici byli vyzýváni jinými politiky, novináři nebo i částí veřejnosti k tomu, aby odstoupili ze svých funkcí kvůli různým problémům, které se objevily v souvislosti s jejich jménem. Rádi bychom obecně věděli, jaké problémy jsou podle Vás slučitelné s výkonem vysoké funkce v politice a jaké by naopak měly vést k rezignaci příslušného politika. Myslíte si, že by ze své funkce měl odstoupit politik, a) který se v opilosti dopustil výtržnosti, b) který se dopustil společensky nevhodného chování, jako např. vulgárního vyjadřování na veřejnosti, c) který byl přistižen při manželské nevěře, d) který úmyslně zalhal při veřejném vystoupení, e) který neoprávněně používal akademický nebo vědecký titul, f) který se dopustil přestupku nesouvisejícího s výkonem jeho funkce, např. výrazného překročení maximální povolené rychlosti, jízdy na červenou apod.? g) Měl by ze své funkce odstoupit politik, který zavinil vážnou dopravní nehodu, h) který byl odsouzen v občanskoprávním soudním řízení pro pomluvu, i) který je veřejně dáván do souvislosti s nějakými nevyjasněnými finančními nebo majetkovými operacemi, ve kterých není zřejmé, zda byl či nebyl porušen zákon, j) který je veřejně dáván do souvislosti s nějakou trestnou činností? k) Měl by ze své funkce odstoupit politik, jehož blízký příbuzný se dopustil úmyslného trestného činu? l) Který byl obviněn ze spáchání úmyslného trestného činu nesouvisejícího s jeho funkcí a politickou činností, např. z ublížení na zdraví, krádeže, pojistného podvodu apod., m) který byl soudně shledán vinným ze spáchání úmyslného trestného činu nesouvisejícího s jeho funkcí a politickou činností, např. z korupce, ze zneužití pravomoci veřejného činitele apod., o) který byl usvědčen z trestného činu v souvislosti s

Graf 1: Měl by ze své funkce odstoupit politik... (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 3. 2015, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

výkonem jeho funkce a politickou činností?" Možnosti odpovědi: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

Důvody pro odstoupení politiků jsou vcelku logicky vázány zejména na trestnou činnost. Převládá názor, že dotyčný by měl odstoupit nejen v souvislosti s prokázanou trestnou činností (97 % „rozhodně + spíše ano“), ale také v situaci, kdy je z trestné činnosti pouze obviněn (95 %), případně pokud prokazatelně spáchal jakýkoliv trestný čin (94 %) nebo byl z jeho spáchání obviněn (92 %). Podobně jednoznačně je vnímáno jako důvod k odstoupení neoprávněné používání vědeckého nebo akademického titulu (91 %), nebo to, pokud je někdo veřejně dáván do souvislosti nějakou s trestnou činností (89 %). Ve všech těchto případech nejenže celkový souhlas vyjadřovalo alespoň devět z deseti dotázaných, ale zároveň absolutní většina zde volila variantu odpovědi „rozhodně ano“. Různě velká většina občanů jako důvod k odstoupení z funkce rozhodně nebo spíše shledává i úmyslnou lež ve veřejném vystoupení (80 %), spojení s nevyjasněnými finančními nebo majetkovými operacemi, ve kterých není zřejmé, zda byl, nebo nebyl porušen zákon (79 %), zavinění vážné dopravní nehody (69 %), spáchání opilecké výtržnosti (68 %), odsouzení v občanskoprávním sporu pro pomluvu (64 %) a rovněž společensky nevhodné chování, jako např. vulgární vyjadřování na veřejnosti (56 %).

Naopak převážně smířlivě se dotázaní staví k nevěře, kterou 67 % dotázaných nepokládá za důvod k rezignaci, zatímco 25 % ji za pádný důvod k odstoupení pokládá, a k trestné činnosti příbuzných politika (67 % ne, 27 % ano). Převážně jako nedostatečný důvod k odstoupení je vnímáno i spáchání přestupku nesouvisejícího s politickou funkcí (55 % ne, 41 % ano)

Tabulka 1: Důvody pro odstoupení z politické funkce, souhlasné odpovědi (%)

	2005	2007	2009	2011	2013	2015
odsouzení za trestný čin související s výkonem funkce	97	98	97	97	97	97
obvinění z trestného činu souvisejícího s výkonem funkce	95	95	96	96	95	95
odsouzení za trestný čin nesouvisející s výkonem funkce	96	96	96	94	94	94
obvinění z trestného činu nesouvisejícího s výkonem funkce	90	93	94	92	92	92
neoprávněné užívání titulu	90	87	87	93	91	91
veřejná spojitost s trestnou činností	89	88	92	91	90	89
úmyslná lež	82	87	86	85	80	80
nevyjasněné finance, majetek	76	72	79	80	81	79
zavinění vážné dopravní nehody	74	70	70	65	68	69
opilecká výtržnost	78	74	75	68	66	68
odsouzení pro pomluvu	69	67	70	66	68	64
nevhodné chování, vulgarismy	64	64	69	63	59	56
přestupek (např. rychlá jízda)	45	44	46	44	42	41
trestná činnost příbuzného	40	27	34	29	32	27
nevěra	26	31	35	28	23	25

Pozn.: Důvody jsou řazeny sestupně podle podílu souhlasných odpovědí v roce 2015.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Ve srovnání s březnem 2013, kdy proběhlo srovnatelné šetření naposledy (viz tabulku 1), došlo k poklesu významnosti trestné činnosti příbuzných (podíl „ano“ poklesl o 5 procentních bodů) a k podobnému poklesu významu odsouzení pro pomluvu v občanskoprávním sporu (o čtyři procentní body). V porovnání s předchozími lety je rovněž patrný benevolentnější přístup ke společensky nevhodnému jednání. O něco

méně přísně než v předchozím desetiletí je hodnoceno i spáchání opilecké výtržnosti. Naproti tomu postoje k těm nejzávažnějším důvodům jsou v čase velmi stabilní.

Podrobnější analýza na základě sociodemografických charakteristik ukázala, že ženy hodnotí poněkud přísněji než muži nevěru a společensky nevhodné chování. Z hlediska věku jsou lidé ve věku od 45 do 59 let shovívavější a lidé od 60 let výše jsou naopak méně shovívaví k nevěře.